

13.6.1 RS förslag: Handlingsplan för idrott för personer med funktionsnedsättning

Förslag:

RS föreslår att RF-stämman beslutar

- att** anta Handlingsplan för personer med funktionsnedsättning enligt **bilaga**; och
- att** uppdra till RS att dimensionera nivå och tempo för handlingsplanens genomförande efter vad det ekonomiska läget tillåter.

Sammanfattning

Riksidrottsstyrelsen fick uppdraget att aktivt stödja Parasport Sverige och berörda SF att ta fram en handlingsplan för idrott för personer med funktionsnedsättning av RF-stämman 2015. Frågan har beretts på kanslinivå, diskuterats på gemensamt möte mellan RS och Parasportförbundets presidier och därefter vidare stämts av med SF på konferensen om Parasport inom idrottsrörelsen i februari 2017. Fem områden har identifierats i en handlingsplan för idrottsrörelsen som helhet.

Bakgrund

Till RF-stämman 2015 förelåg en motion från Parasport Sverige avseende förutsättningarna för idrott för personer med funktionsnedsättning. Stämman besvarade motionen enligt nedan.

RF-stämman beslutade

- att** med anledning av motion nr 7 uppdra till RS att aktivt stödja Parasport Sverige och berörda SF att ta fram en handlingsplan för idrott för personer med funktionsnedsättning, och att motionen därmed får anses besvarad.

GS tillsatte för arbetet en beredningsgrupp bestående av Verksamhetsområdescheferna för idrott, utbildning och intressepolitik som tillsammans med tillsatt personal från Parasportförbundet (GS, sportchef och kommunikationsansvarig) inledde arbetet. Arbetsgruppen tog fram ett utkast på handlingsplan som diskuterats i RS, på gemensamt möte mellan RS och Parasportförbundets presidier och därefter vidare stämts av med SF på konferensen om Parasport inom idrottsrörelsen den 4 februari 2017.

RS kommentarer

Arbetet med att utarbeta handlingsplanen har siktat dels på att förbättra möjligheterna att inkludera idrott för personer med funktionsnedsättning i annan idrott bedriven av SF och dels på att utarbeta förutsättningar för en generell stärkning av idrott för personer med funktionsnedsättning.

Under sommaren 2016 mottog RS ett brev där ett antal SF gav sin syn på de behov som föreligger för att möjligheterna till idrott för personer med funktionsnedsättning ska stärkas. Brevet undertecknades av Parasport Sverige, Svenska Bordtennisförbundet, Svenska Fotbollförbundet, Svenska Judoförbundet, Svenska Simförbundet och Svenska Styrkelyftförbundet.

Brevet besvarades till viss del med att RS, i augusti 2016, fattade beslut om hantering av övergång av idrott från Parasport Sverige till annat SF innehållande såväl ett särskilt ekonomiskt övergångsstöd som åtgärder för kvalitetssäkring av aktuell idrott. Detta som ett led i ambitionen att stärka paraidrotten genom inkludering i idrott för personer utan funktionsnedsättning. Den andra frågan om en långsiktig stärkning menar RS bör tacklas med hjälp av den handlingsplan som nu presenteras.

Till viss del kan sägas att även idrott för personer för funktionsnedsättning ingår i den breda strategiska planen som RS förelägger RF-stämman 2017. ”En inkluderande idrott för alla” gäller ju naturligtvis också människor med funktionsnedsättning. Idrottsrörelsen vill skapa en verksamhet som är attraktiv för alla under en längre period av livet. Den ökade folkhälsan är en bonuseffekt av att flera, inklusive personer med funktionsnedsättning, i större utsträckning nappar på erbjudandet om en ny syn på tävling och träning, inom idrottsrörelsen. I kraft av uppdraget till RS från förra stämman och i ljuset av analys av nuvarande läge är det dock tydligt att särskilda insatser krävs för att personer med funktionsnedsättningar fullt ut ska kunna vara en del av idrottsrörelsen. Därav behovet av en särskild handlingsplan. Handlingsplanen föreslås innehålla ett antal områden som redogörs för i bilaga 1.

Samtidigt som det är tydligt att idrottsrörelsen har åtgärder att vidta för att förbättra förutsättningarna för ett ökat idrottande för målgrupperna vill RS tydligt peka på att samhället också har en roll. Många är de trösklar som lägger hinder i vägen för personer med funktionsnedsättning. För den idrottsintresserade är dessa trösklar kanske både flera och större då samhällets stödinsatser inte nödvändigtvis ska möjliggöra idrottsdeltagande. Detta, menar RS, är inte acceptabelt och RS avser därför föra en fördjupad dialog med berört departement för att säkerställa att inte idrotten, ur idrottsanslaget, hålls ansvarig för att undanröja dessa trösklar.

Som synes av de identifierade punkterna i handlingsplanen är det många insatser som betecknas ”särskild” och/eller anger någon form av resursökning. RS menar därför att en viktig ambition, och en förutsättning, är det intressepolitiska arbetet med syfte att generera ytterligare medel från staten, och då också från andra politikområden än enbart idrott. Om detta inte lyckas menar RS att RF-stämman bör uppdra till RS att dimensionera nivå och tempo för handlingsplanens genomförande efter vad det ekonomiska läget tillåter.

Handlingsplan för idrott för personer med funktionsnedsättning

En handlingsplan för idrott för personer med funktionsnedsättning är inte en plan för en organisation. Det är inte RF:s plan och inte Parasport Sveriges plan utan idrottsrörelsens plan. Ska den bli verklighet behöver alla de som har förutsättningar att stärka förutsättningarna till idrott för personer med funktionsnedsättning bidra. Därför används begreppet ”därför vill idrottsrörelsen...” i planen.

Parasport - ett sätt för idrotten att göra Sverige starkare

Parasport är svaret på flera samhällsutmaningar som finns kring folkhälsan för personer med funktionsnedsättning. Genom en förstärkning av idrottsrörelsens arbete med parasport skapas därför stora samhällsvinster. Personer med funktionsnedsättning som aktivt deltar i föreningsdriven idrott anger att de upplever en större självständighet, har större socialt umgänge, deltar i utbildning och arbetsmarknad i större utsträckning samt har en mer optimistisk livssyn än de som inte deltar. Detta utöver de rena hälsoeffekterna, eller kanske snarare som en del av hälsoeffekterna. De samhällsekonomiska vinsterna är i parasporten betydligt större än de redan mycket stora vinster som finns i idrott för personer utan funktionsnedsättning.

För att dessa samhällsvinster ska kunna nås krävs att idrottsrörelsen aktivt driver frågor relaterade till de trösklar som idag utgör hinder för personer med funktionsnedsättning att utöva idrott. Dessa behöver drivas på alla nivåer, kommunal, regional och riks och även mot andra politikområden utanför idrottens traditionella.

En förutsättning både för att arbetet ska lyckas och för att planen ska möjliggöras är att RF lyckas i ett intressepolitiskt arbete tillsammans med Parasportförbundet. Detta arbete ska sikta på att sänka de trösklar som idag, utanför idrotten, hindrar personer med funktionsnedsättning att ens komma till idrotten. Det kan handla om möjligheter till assistans i form av transporter, guider, tillgänglighet eller andra åtgärder som är nödvändiga just för dessa målgrupper. Skjuter samhället till resurser för att bättre tillgodose dessa behov kan idrottsverksamheten ge samhällsekonomiska vinster i form av de positiva effekter idrotten ger för målgrupperna. Detta bör i sin tur kunna sänka samhällets kostnader på andra håll. Och framför allt bidra till ett mera innehållsrikt liv för individen.

Därför vill idrottsrörelsen att:

- Det intressepolitiska arbetet relaterat till idrott för personer med funktionsnedsättning stärks på alla nivåer; kommunal, regional och riks samt mot andra politikområden utanför idrottens traditionella.
- Kunskapen om förutsättningarna för idrott för personer med funktionsnedsättning hos idrottens normala politiska påverkansorgan (riks genom RF nationellt och regionalt/lokalt genom Distriktsförbund) stärks för ökad påverkan.

Gemensamma insatser – en stärkt förmåga att rekrytera och behålla

Målgrupperna för denna handlingsplan är integrerade i samhället i stort och det finns inga register som underlättar att nå ut till dem. För att komma åt målgrupperna krävs därför samarbeten med till exempel habiliteringar, syncentraler och särskolor tillsammans med gemensamma kommunikationskampanjer för förbättrad rekrytering, ofta i kombination med olika prova på möjligheter. Många av dessa insatser lämpar sig betydligt bättre att genomföra gemensamt än av varje SF enskilt för sig.

Därför vill idrottsrörelsen att:

- Resurser avsätts till gemensamma kommunikationsinsatser för ökad rekrytering och samarbeten för att i större utsträckning nå målgruppen.
- Förutsättningar ges för att driva och delta i multisportevents både i marknadsföringssyfte och i syfte att ge målgruppen möjlighet att testa andra idrotter och mätas över idrottsgränser.

Ett särskilt kompetenscenter

Precis som att idrotten delar på vissa andra kompetensresurser är kunskapen om funktionsnedsattas särskilda förutsättningar ett område där den kollektiva kunskapen behöver vara stark. Samtidigt finns det inte skäl för varje SF att själv skapa denna resurs. Ett gemensamt kompetenscenter som står alla SF till buds är därför mycket angeläget där kunskaper om exempelvis idrottsövergripande utbildningar, forskning, klassificering, nätverk och tillgänglighetsfrågor både kan spridas och utvecklas. Hur detta kompetenscenter ska organiseras, och därmed vilken organisation som ska bära huvudmannaskapet, är en fråga som särskilt måste belysas. RS menar att idrottsrörelsen redan i genomlysningen bör ha sin samlade struktur som utgångspunkt.

Därför vill idrottsrörelsen att:

- Riksidrottsstyrelsen avsätter resurser för att gemensam kompetens ska vidareutvecklas och komma samtliga SF med ambition att driva idrott för personer med funktionsnedsättning till del.
- Kompetenscentret, som är en angelägenhet för den samlade idrottsrörelsen, organiseras på sätt som gör det enkelt för alla SF att erhålla stöd till sin verksamhet, i likhet med andra gemensamma stödfunktioner.

Paralitdrotsen – lika men olika

Den internationella konkurrensen inom idrotten ökar över lag. En särskilt snabb utveckling i denna riktning har skett inom parasporten som en följd av det mycket kraftigt ökade intresset för Paralympics. För att stå sig i denna konkurrens måste Sverige stärka sina satsningar på eliten inom parasporten. I huvudsak kan samma modeller och metoder som används inom idrotten generellt också användas inom parasporten. Det finns ändå ett antal faktorer som särskiljer där svensk idrott måste vara innovativ och nytänkande.

Ett exempel på skillnad är det behov av guider eller assistenter som finns i utövande av idrotten och de speciella krav som det ställer på till exempel universitet och högskolor då elitidrottare med sådana behov väljer att studera. En annan skillnad är att antalet elitutövare är litet till följd av att målgruppen totalt sett är liten. Därför behövs särskilda insatser för att skapa elitmiljöer, till exempel genom ett utökat nordiskt samarbete.

Kostnader för deltagande i internationella parasporttävlingar blir oftast högre än för andra jämförbara till följd av högre kostnader för arrangemanget och tillkommande kostnader för assistenter, guider och i förekommande fall materialtransporter.

Därför vill idrottsrörelsen att:

- Elitidrottsstödet till paraelitidrotten uppmärksammar paraelitidrottens speciella förutsättningar och stödjer de särskilda behov som finns.
- Organisering och stödfunktioner för optimering av elitidrottsstödet också till paraelitidrotten utreds likt ambitionen att samordna elitidrottsstödet uttryckt i RS proposition om ett samordnat elitidrottsstöd för SF.

En egen beräkningsgrund för parasporten

Idrottsrörelsen når idag en mycket mera begränsad del av befolkningen med funktionsnedsättning än delen man når av icke funktionsnedsatta. Det finns många skäl till detta som idrotten har svårt att råda över (som till exempel assistensmöjligheter, föräldrars många gånger överbeskyddande inställning) men många faktorer är sådana som faktiskt kan påverkas av idrottsrörelsen själv. Särskilda insatser krävs beträffande rekrytering, utbildning och kommunikation liksom att verksamhet behöver anpassas för att tillgodose behoven. Detta kräver resurser som dagens ekonomiska stödsystem inte fördelar. För att åstadkomma dessa krävs att paraiddrotten behandlas på särskilt sätt och inte följer nuvarande parametrar gällande de olika stöden. Vilka alternativa metoder som krävs och är möjliga måste utredas.

Därför vill idrottsrörelsen att:

- En egen beräkningsgrund för ekonomiskt stöd till paraiddrott – med målet att nå en större andel idrottare med funktionsnedsättning – utarbetas där arbetet inkluderas i den översyn av stödformer som RS föreslår.
- RS efter beredning med hjälp av parasportförbundet och SF fastställer utformning av stödet till parasporten.